

Angleži pravijo:

Usoda Abesinije se odloči v Ženevi

Odgoditev razgovorov o Abesiniji. Klavni potek včerajšnje seje. Brezuspješni protesti Abesinije

London, 12. maja. o. Z ozirom na proglašeno Musolinija ob zasedanju sveta ZN, je angleški ministrijski predsednik Baldwin dal izjavo, v kateri pravi, da bo proglašitev vzhodno-afriškega cesarstva s strani Italije, dobila obširen odgovor. Vprašanje Abesinije se more in sme rešiti samo pri ZN, kjer je Abesinija še zmeraj zastopana. Kar se tiče negeša in njegovega bivanja v Jeruzalemu, je angleški ministrijski predsednik dejal, da ni res, da bi bila Anglija iz političnih razlogov določila negešu za bivanje Palestino, ker ji njegova prisotnost v Londonu ne bi bila po volji.

Izjava angleškega ministrijskega predsednika je zanimiva, ker pravi, da Angleži kljub vsemu neomajno verujejo v uspeh akcije ZN, čeprav je potek včerajšnje seje pokazal drugače.

Besede besede . . .

Ženeva, 12. maja. Svet Zveze narodov je imel včeraj ob 17. uri svojo prvo zasebno sejo. Določil je dnevni red svojega sedanjega zasedanja. Na dnevnem redu je tudi italijansko-abesinsko vprašanje. Seji je prisostvoval tudi abesinski delegat Volde Mariam. Italijanski delegat baron Aloisi je pri tej priložnosti dal tole izjavo:

Čast mi je izjaviti, da italijanska vlada ne more dovoliti navzočnosti tako zvanega abesinskega delegata. Samostojne abesinske države ni več. Abesinija je sedaj italijanska. Zato odpade tudi vsaka

nadaljnja razprava o italijansko-abesinskem sporu. Na podlagi tega sem prisiljen, da se odstranim.

Nato je baron Aloisi z ostalimi italijanskimi delegati zapustil sejo. Po kratki razpravi je svet Zveze narodov obdržal italijansko-abesinsko vprašanje na dnevnem redu svojega sedanjega zasedanja.

Ženeva, 12. maja. Včerajšnji dan je potekel v znamenju številnih razgovorov. Angleški zunanji minister Eden se je sestal s francoskim delegatom Paul Boncourjem in z zastopniki nekaterih malih držav. Italijanski delegat Aloisi je imel daljši sestanek s sovjetskimi komisarjem Litvinovim, da ga je skušal pridobiti za italijansko stališče proti sankcijam. Poljski zunanji minister Beck se je sestal tudi s predsednikom senata v Gdanskem Greiserjem. Na dnevnem redu sedanjega zasedanja so tudi vprašanja tega mesta.

Usoda Abesinije - odgodena

Ženeva, 12. maja. AA. Iz razgovorov, ki jih je imel včeraj popoldne angleški zunanji minister Eden, sklepajo, da svet Zveze narodov po vsej priliki ne bo sklepal o abesinskem vprašanju. Po splošnem mnenju bodo razpravo o tem vprašanju odložili na sejo, ki bo 14. junija. S to ureditvijo soglašajo tudi italijanski delegat Aloisi, ki je imel

včeraj razgovor z generalnim tajnikom Zveze narodov Avenolom. O lokarnskem vprašanju se bo vršila najbrž seja lokarnskih držav, na kateri bo Eden sporočil, da Nemčija se ni odgovorila na vprašalno polo angleške vlade.

Iz teh okoliščin sklepajo, da bo svet Zveze narodov končal svoje sedanje zasedanje že v sredo.

Ženeva, 12. maja. AA. Havas poroča: Člani Sveta ZN so se sestali zvečer na poziv predsednika Sveta Edena, da bi razpravljali o postopku glede spora med Italijo in Abesinijo na redni seji sveta ZN. Sestanek se je vršil v kabinetu tajnika Avenola. Navzoči člani so se sporazumeli, da bodo na prihodnji redni seji glasovali za odložitev tega vprašanja. Tudi motivacija te odločitve je bila soglasno sprejeta, prav tako pa je bil sprejet datum, kdaj se bo govorilo o Abesiniji. Izredna seja Sveta ZN se bo po tem sporazumu vršila 15. junija in na dnevnem redu bo to dvoje: Spor med Italijo in Abesinijo in kršitev lokarnske pogodbe.

Ženeva, 12. maja. AA. Havas poroča: Kljub incidentu na včerajšnji seji Sveta ZN ni niti govora o tem, da bi Italija zapustila ZN. Italija bo priznala, da naj ZN obravnava posledice italijanske zmage v Abesiniji brez njene navzočnosti. Svet ZN ne more govoriti o Abesiniji, ker so sobotni dogodki v Rimu še preblizu in zato ni mogoče hladnokrvno proučiti ves položaj. Prav tako se ne more razpravljati o bodočem statusu Abesinije in o problemu sankcij.

Mussolinijeva preureditev Evrope

Pariz, 12. maja. m. Poluradni »Temps« poroča o verjetnih namerah Mussolinija. Po informacijah tega lista hoče Mussolini reorganizirati Evropo na podlagi gotove hierarhije velikih sil. V tem smislu bo skušal Mussolini posredovati z ene strani med Francijo in Nemčijo, z druge strani pa med Nemčijo in Rusijo. Po pojmovanju Mussolinijevem Anglija prav za prav ne bi spadala v evropske kontinentalne velesile. Kajti njeni interesi se danes, tako kakor za časa kraljice Elizabete, ne presegajo mej Flandrije, a njena vojaška sila ne obstoja iz močne suhozemske vojske.

Nemški odgovor Angliji - neugoden

Ženeva, 12. maja. o. Angleški zunanji minister Eden je prejel snodi od angleškega poslanika v Londonu brzojav, v katerem mu ta sporoča, da angleška vprašalna pola, ki so jo pred tednom poslali Nemčiji z ozirom na Hitlerjeve predloge o miru, ni naletela v Berlinu na ugoden sprejem. Razpoloženje v Berlinu je tako, da ni mogoče upati v celoti ugodnega odgovora. Ta položaj je nastal predvsem zaradi dejstva, da je Hitler odbil angleško zahtevo, naj se izrazi glede nemškega stališča do Sovjetske Rusije. Rekel je, da je vprašanje odnošajev s Sovjetsko Rusijo stvar, ki zadeva samo Nemčijo ter njeno vlado, pa nikogar drugega. Angleži se morajo tega zavedati.

Posojila ne bo

London, 12. maja. o. Na včerajšnjem banketu Društva bančnikov, je predsednik Pease izjavil, da z ozirom na zadnje debate v skupščini glede po-

sojila Nemčiji, da angleški finančniki ne morejo dati Nemčiji kreditov, ker je jasno, da bi jih porabila za oboroževanje, kljub raznim pretvzajem. Današnje razmere v Evropi tega ne dopuščajo.

Nemci o Abesiniji

Berlin, 12. maja. AA. DNB poroča: O priliki aneksije Abesinije piše »Angriff« med drugim: Mussolini je proglasil rimski imperij in na ta način nasilno izbrisal Abesinijo v državno-pravnem pogledu, v kolikor je to bilo v njegovi moči. Vendar pa cesar Haile Selassie še ni odstopil. Doživel je samo veliko razočaranje, zdi se pa, da se zmeraj veruje, da se bo Anglija izrekla za njega. Toda kako se naj to zgodi? Lahko se zgodi, da Ženeva nadaljuje s sankcijami proti Italiji. Toda ali bi to kaj škodovalo Mussoliniju in kaj koristilo nugušu. Kdor je stopil z zahtevami imperija pred svet, se ne bo ustavil pred sankcijami in tudi če bi to zahteval njegov prestiž.

Dr. M. Stojadinović o vlogi MZ in Balkanskega sporazuma

Pariz, 12. maja. »Petit Parisien« priobčuje izjavo, ki jo je dal predsednik jugoslovanske vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović belgradskemu poročevalcu tega lista:

»Spremljali ste naše delo zadnjih dni, pravi takoj v začetku dr. Stojadinović. Mogli ste se prepričati, s kakšno skrbnostjo smo v sklepnem poročilu o sedanjem zasedanju Balkanske zveze in Male antante, ki sem mu predsedoval, očrtali vse točke, ki so bile na dnevnem redu naših posvetov. Zato smatram, da ta poročila ne potrebujejo nobenega posebnega komentarja za francoske bralce. Želim pa poudariti okolnost, da obe ti skupini, Mala antanta in Balkanska zveza nista bili nikoli tako tesni, tako močni in složni, kakor sedaj. To je okolnost, ki naj ne bo več predmet diskusije med našimi prijatelji. V tem oziru naj ne bo nobenega dvoma več, prav tako pa tudi med tistimi, ki niso naši prijatelji. Naši skupni sestanki se razvijajo v duhu popolne pripravljenosti in pa v ozačju, ki omogoča popolno proučitev vprašanih, ki so pred nami in ki nastopajo zaradi svoje mednarodne aktualnosti. Tudi v Belgradu je prišlo o vseh vprašanjih do popolnega sporazuma brez kakršnekoli težave, enostavno s tem, da smo svoja stališča prilagodili drug drugemu. Tudi o vprašanju, kako naj tolačimo Balkanski pakt, ni bilo nobenega niti najmanjšega nesoglasja, ki bi moglo opravičevati spletke, ki so zadnje čase nastale proti nam. Obenem smo krepko odločeni, da z vsemi silami in sredstvi, s katerimi razpolagamo, jamčimo za nedotakljivost svojih mej. To je nekaj, kar je treba vedeti.

Tudi Malo antanto so v nekaterih tujih krogih skušali predstaviti tako, kakor da so te tri države nastopile druga proti drugi in da nobena izmed njih neče odstopiti od svojega stališča.

Spletke o tej stvari so bile zelo obširne. V svojem poročilu smo nanje javno odgovorili in izjavili, da države Male antante nimajo nobenega poudara izpremeniti svoje politične smeri, ki so jo doslej vodile z neomajno odločnostjo. Bolj kakor kdaj prej se bomo ravnali po smernicah, ki so nas vodile doslej v 16 letih od ustanovitve Male antante, v letih, ki so bila tako bogata na izkustvih.

Verujte mi, da ne podočnjujemo nobene težkoče, s katerimi se mora sedaj Evropa boriti. Zavedamo se, da je tudi mir sam v resni nevarnosti. Zaradi tega hočemo nadaljevati svoje delo. Bodite prepričani, da nas dogodki ne bodo presenetili in da nas bodo naši pripravljeni tako pri ohranitvi miru, kakor pri varstvu svojih koristi.

Sicer pa mislimo, da pripada Franciji pri reševanju miru na evropski celini še velika vloga. V tem oziru bo našla v naš vedno zveste zaveznike, ki bodo tem močnejši, čim složenjši bodo.

Glede Jugoslavije morem pravitati, da se politika miru in razumevanje opira na notranji položaj, ki se čezdalej bolj krepi, in ki se v glavnem naslanja na veliko Jugoslovanska radikalno zajedništvo. Ta stranka, je nastala na podlagi sporazuma med tremi velikimi bivšimi političnimi strankami radikalov, bosanskih muslimanov in Slovenske ljudske stranke. Stranka je sedaj že v celoti organizirana v petih od devet banovin. V nekaj dneh pa bo dokončana organizacija stranke po vsej državi, tako da se bo mogel konec meseca sestati v Belgradu vsedržavni kongres stranke. Na ta način bo vlada, ki jo vodim, postala izraz velike in močne politične organizacije, in se bo mogla s podvojeno energijo posvetiti nadaljnjemu uresničevanju svojega programa.

Ban dr. Natlačen v Mariboru

Poziv mestnega načelnika.

Meščani!

Danes proti večeru poseti naše mesto ban gospod dr. Natlačen. V pozdrav visokemu gostu bo mestna občina razobesila na svojih poslopjih državne zastave. Vljudno vabim meščane, da storijo isto na svojih hišah.

Predsednik mestne občine: dr. Juvan.

Zepelin prevozil 1,500.000 km

Frankfurt, 12. maja. AA. (DNB.) Včeraj ob 9.30 je pristal na tukajšnjem letališču zrakoplov »Graf Zeppelin«. Letališče bo odslej njegova stalna baza. Poveljnik zrakoplova je izjavil, da je zrakoplov doslej preletel podlugo milijon kilometrov in da bo ostal v sedanjih službi še štiri leta. Letel bo med Nemčijo in Južno Ameriko. Nato pa bo preurejen za neke druge naloge. Zrakoplov »Hindenburg« je izpolnil vsa pričakovanja. Popravili bodo samo gondolo. Zrakoplov »LZ 13«, ki ga pravkar grade, bo podoben »Grafu Zeppelinu« in »Hindenburgu«. Vozil bo v Južno Ameriko in Newyork.

»Graf Zeppelin« bo opravil letno 15 poletov v Južno Ameriko, »Hindenburg« pa sedem poletov v Južno Ameriko in 10 poletov v Severno Ameriko.

Letališče v Frankfurtu na Maini bo bolj v središču Evrope tudi zaradi tega, ker ima izvrstne železniške zveze in letalske proge na vse strani, do čim je Friedrichshafen nekoliko na strani.

Angleški delavci za sankcije

London, 12. maja. Predsednik delavske stranke major Attlee, ki se je vrnil iz Francije, je izjavil, da se je med razgovori s francoskim socialističnim prvkom Leonom Blumom dotaknil tudi vprašanja ohranitve sankcij proti Italiji. Izjavil je uredniku »Daily Herald«, da je treba zaenkrat zahtevati ohranitev sankcij. Bojkoit Italije je treba okrepiti tako dolgo, dokler Mussolini ne bo priznal avtoritete Zveze narodov. To bo samo prva stopnja, je pristavil major Attlee, ker je sedaj napočil čas, ko je treba Zvezi narodov dati vidnejšo moč.

Amerika dovoljuje izvoz orožja

Washington, 11. maja. V zunanjem ministristvu potrjujejo vest, da bo zdaj takoj ukinjena prepoved izvoza orožja, ki jo je vlada izdala v zvezi z vojno v Vzhodni Afriki.

Stavke

Pariz, 12. maja. »Agence Economique et Financiere« poroča iz Casablanca, da je izbruhnila v Tangerju splošna stavka. Boje se, da ne bi zaradi tega prišlo do izredov. Gotova živila je primanjkujejo, ker so mnoge španske in francoske trgovine iz prevladnosti zaprle obrate. V Tanger so prisipeli, kakor trdi list, sovjetski agent. Dva angleška rušilca sta se zasedrala pred pristaniščem. Njuni posadki sta v pripravljenosti tako, da lahko vsak hip zaščitijo angleške družavljane v Tangerju.

Iz Belgrada

Belgrad, 12. maja. m. Poštni minister dr. Kaludjerić je odpotoval včeraj popoldne v Sarajevo, kjer bo izvršil pregled vseh podrejenih mu ustanov. Razven tega bo dr. Kaludjerić obiskal v Bosni več mest ter bo imel tam s svojimi političnimi prijatelji konferenco in shode.

KONFERENCA JRZ

Belgrad, 12. maja. m. Pojutrisnjem 14. t. m. se bo ob 7 vršila v prostorih JRZ seja mestnega odbora JRZ za mesto Belgrad. Na tej konferenci bo izvoljen predsednik mestnega odbora. Poleg ostalih funkcionarjev bo tej konferenci prisostvoval predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović kot predsednik 24. pododbora, dalje minister za gozdove in rudnike Djura Janković, podpredsednik 13. pododbora ter ministra Cvetković in Stošević. Uro pozneje se bo vršila na istem mestu širša seja, kateri bodo prisostvovali odbori vseh podoborov upravnega področja Belgrada. Na tej seji bo imel govor o politični situaciji predsednik vlade dr. Milan Stojadinović.

Francoski komunisti ne gredo v vlado

Pariz, 11. maja. AA. Komunistična stranka je poslala izvršnemu odboru socialistične stranke pismo, v katerem naglašajo zmago ljudske fronte, ki omogoča delo s še večjim uspehom. Treba je delati na to, da bi bogataši plačevali več in tako olajšali breme revnejšemu narodu. Le tako se bo ohranil javni red. Komunisti v svojem pismu predlagajo, da se čimprej prouči vprašanje o organizacijskem edinstvu, da bi se tako čimprej zadinile delavske stranke. Iskreno želimo, pravi njih pismo, da bi izvršni odbor socialistične stranke sprejel naš predlog in bi komunistične celice in socialistične organizacije čimprej stopile v kontakt. Sklicati bi se morale posebne konferenice, na katerih naj bi se pripravil kongres za zdinjenje. Smatramo za potrebno naglasiti, da volilni rezultati ne bodo spremenili našega stališča, glede sodelovanja z vlado. V vladi ne bomo sodelovali, v poslanski zbornici pa jo bomo podpirali.

Drobne

Belgrad, 12. maja. m. Snodi se je vrnila semkaj državna nočemozna reprezentanca, ki je igrala meddržavno tekmo z Romunijo. Naše moštvo se je vrnilo po porazu iz Bukarešte zelo zmučeno in nerazpoloženo. Na železniški postaji ni državne reprezentance nikdo pričakoval.

Dunaj, 12. maja. AA. Havas poroča: Zaradi nedeljskega spopada med Heimwehrom in krščansko-socialnim delavstvom je bivši podkancler Fey poslal kanclerju pismo, v katerem odklanja vsako odgovornost za te dogodke. Med napadalci je policija aretirala 10 bivših narodnih socialistov.

Egiptovska bolezen se širi

Borba proti trahomu v M. Soboti

Samo v srezih Murska Sobota in Dolnja Lendava 5700 trahomačev — Nujno potrebna trahomska bolnišnica v Murski Soboti.

Murska Sobota, 11. maja.

Najslabše socialne in higijenske prilike v vsej Sloveniji imamo nedvomno v Slovenski Krajini, ki je bila do nedavnega tako oddaljena od naših zdravstvenih središč, da se ji ni mogla posvečati ona pozornost, ki bi jo zaslužila. Prebivalstvo je tukaj zlasti v hribovitih, gorčavskem delu zelo plodovito in prav goste naseljeno. Rodbine z 10 in več otroki niso nikakoli redkost. Trdih kmetov je malo, največ je kočarjev, ki ne morejo preživljati številne družine. Ze v zgodnji pomladi se zbera okoli svojih polirjev, ki jih odpeljejo na državna in privatna posestva v Slavonijo, Srem, Bačko in Vojvodino, drugi zopet odhajajo posamič v različne kraje države in izven države.

S tem siromašnim stanjem naroda se skladajo tudi žalostne zdravstvene razmere. Večina hiš ni zidana, temveč je zgrajena iz zbite zemlje in ilovice. Ponajveč obstoji hiša iz ene same sobe, kjer prebivajo in spijo, zlasti v zimskem času, vsi številni člani družine, včasih tudi več družin. Gnojnice se dostikrat nahajajo naravnost pri hiši in se razliva po višecem dvorišču. Ni čuda, da se širijo bolezni, najbolj seveda trahom — dolgotrajno vnetje očesnih veznice, ki privede čisto do slepote. Kdor pride v dotik s trahomačem ali pa s stvarmi, ki jih je nosil ali se jih je dotikal trahomač, je v stalni nevarnosti, da tudi sam oboli za trahomom. Domovina je bolezen iz Egipta, zato se imenuje tudi egiptovska bolezen.

Da bi se zajezilo razširjanje te bolezni, je bil ustanovljen Zdravstveni dom v Murski Soboti, katerega centralni antitrahomski ambulatorij je začel protitrahomsko borbo v srezih Murska Sobota in Dolnja Lendava in deloma v srezu Ljutomer-Gor. Radgona. Njegovo delo je bilo tudi lani ogromno, saj je bilo pregledanih prvih 26.993 prebivalcev (med temi 1095 slučajev trahoma). Ponovnih pregledov je bilo 15.783.

Delo centralnega antitrahomskega ambulatorija vrše: centrala v Murski Soboti, tri stalne protitrahomske ambulante, in sicer v Črensovcih, v Gor. Lendavi in Dol. Lendavi, vsake ambulantne centrale.

Centrala zdravi dva dopoldneva in dva popoldneva v tednu. En dan je določen za pregled, ostale dneve pa se vrše obiski v 22 vsakih ambulantah. V centrali je bilo izvršenih 15.384 konzultacij brez zdravljenja in pregledov po zunanjih ambulantah.

V Črensovcih

Stalna protitrahomska ambulanta v Črensovcih postuje v najbolj okuženem predelu. Pod njo spada okoli 1500 trahomačev. Pod kontrolo centrale vrše to službo dve trahomski sestri, vsaka s svojim deležnikom. Na sedežu v Črensovcih se vrši zdravljenje trahoma tedensko, oskrbuje pa še šest vsakih ambulant, kjer se tudi po trikrat zdravijo trahomači. Delo ambulant je sistematično, uspehi so jako lepi, nove infekcije so postale redkejšje. Vsi trahomači so pod redno kontrolo, vse s trahomom okužene hiše obišče letno po dvakrat trahomska sestra.

V Gor. Lendavi

Stalna protitrahomska ambulanta v Gor. Lendavi je velikega pomena za okoliške vasi, kajti tu je drugo leglo trahoma. Delovanje te ambulante se je sicer lani ojačilo, vendar je še vedno nedostavno.

Smrtna žrtev obračuna z nožem

Kranj, 11. maja.

V vasi Sr. Bitnje pri Kranju sta se v gostilni pri Rozmanu danes, v ponedeljek, okoli 2 zjutraj sprla dva fanta, Jese Franc, 24 letni kmetijski sin, sedaj delavec v »Jugobrusu« v Kranju, in Kalan J., star okoli 30 let, mešarski pomočnik. Oba sta doma iz iste vasi. Pri tem je prvi drugega zaklal in je ranjenec na mestu umrl.

Fantje iz vasi Bitnje so v nedeljo zvečer v gostilni pili in igrali biljard. Med igranjem se je Kalan, ki je bil velik in postaven fant, večkrat ponorčeval iz Jeseta, ki je bil slabotnejši. Pri tem pa je dala beseda besedo in naenkrat je močnejši slabotnejšega, toda zelo vročkrvnega Jeseta oklofotal in nato vrgel na cesto. Jese je v jezi takoj atekel na svoj dom, ki se nahaja na koncu gostilniškega vrta. Ko je prišel domov, ga je mati, ki je zapazila sinovo jezo, prosila, naj gre spat, ker bo moral drugi dan zgodaj na delo. Fant ji je odgovoril, da se mu še ne mudi, prišel pa je samo po denar, ker mora v gostilni poravnati še nek račun. Res je vzel 100 dinarski bankovec, a po-

Zdravljenje se vrši po dvakrat tedensko na sedežu. V zadnjih mesecih so pričele s poslovanjem tudi tri vsake ambulante. V ambulantni deluje zaščitna sestra, ki vrši poleg ostalih poslov tudi protitrahomsko službo. Tedensko po enkrat obišče to ambulanto vodja protitrahomske akcije, sicer pa nadzira delo zdravnik združene zdravstvene občine v Gor. Lendavi. Nujno je potrebno, da se nastavi pri tej ambulanti še ena, in sicer samo trahomska sestra.

V Dol. Lendavi

Trahomski oddelek v Zdravstvenem domu v Dol. Lendavi postuje zelo lepo po američnih centralah. Zdravljenje se vrši po trikrat tedensko, poleg tega pa še oskrbuje tri, oz. štiri vsake ambulante. Upravlja ga upravnik doma, v pomoč mu je zaščitna sestra, ki se je izvežbala za protitrahomsko delo v centrali v Murski Soboti. Tedensko po enkrat obišče oddelek vodja akcije. V zadnjem času se pripravljajo tudi stalna protitrahomska ambulanta v Ljutomeru, ker se tudi v tej okolici neprestano pojavljajo slučajev trahoma.

Število vseh konzultacij lani je znašalo 113.863, l. 1934 113.993, l. 1935 59.000, l. 1932 39.916. Večjih in manjših operacij je bilo nad 350, hišnih obiskov pa 1192.

V posloju je nameščen tudi trahomski bolniški oddelek z 10 posteljami, ki predstavlja oddelek splošne bolnišnice v Murski Soboti. Oddelek je namenjen za težke in operativne slučaje trahoma. Lani je bilo tukaj sprejetih 65 trahomačev. Oddelek bi bilo treba čimprej povečati.

Edini izhod

Nujno potrebna je zgradba trahomske bolnišnice v Murski Soboti. Trahomska akcija brez specialne bolnišnice z najmanj 60—80 posteljami ne more roditi res zadovoljivih in stalnih uspehov. Dve tretjini trahomačev se lahko zdravita ambulantno s popolnim uspehom. Ostalim pa je prej ali slej potrebno zdravljenje v bolnišnici.

Zgradba novega posloja je edini izhod iz teh težav, kajti splošna bolnišnica v Murski Soboti je s svojimi 120imi posteljami daleko premajhna za okoli 125.555 prebivalcev, če samo za interne in kirurške slučaje. Pošiljanje težkih slučajev v ljubljansko bolnišnico je za ogromno večino tukajšnjega kmetkega prebivalstva izdelek, ki ga ne more utpeti. Samo vožnja v Ljubljano in nazaj za bolnika in potrebno spremstvo stane 350 Din. Očesna oddelka v Ljubljani, kakor tudi v Mariboru pa poleg tega nimata dovolj potrebnega prostora.

Z odlašanjem zidanja take specialne bolnišnice se samo ogromno škoduje in nič ne pridobi. Prej ali slej bo morala biti zgrajena, številni posteli bo moralo biti dvakrat večje. Kdor se bavi s trahomom, ve, koliko truda je potrebno, da se en slučaj ozdravi, in obratno, s kakšno hitrostjo in lahkoto se pod gotovimi pogoji v par mesecih okužijo vsi ali vsaj večina v družini. Če bi se na prvi slučaj pravočasno izoliral in zdravil v bolnišnici ter prišel ozdravljen domov, bi bila družina obvarovana infekcije.

Število trahomačev znaša v obeh srezih Slovenske Krajine okoli 5700, v vseh preko Mure bi pa šele nameravana periferacija pokazala točno stanje. Vsekakor zahteva to izredno visoko število bolnikov kar najbolj odločnih protukrepov naših oblasti, da se širjenje te bolezni omeji. Protitrahomska borba z dosedanjimi razpoložljivimi sredstvi brez večje bolnišnice in pomožne osebe, ne more dati trajnih uspehov in preprečiti širjenja trahoma.

leg tega pa še krušni nož.

Ko je prišel nazaj v gostilno, je plačal malenkostni račun, nato pa je prosil pokojnega Kalana, če gre na dvorišče, ker bi rad z njim še nekaj govoril. Kalan je šel in zunaj sta se pričela takoj prepirati in zopet je bil Jese oklofotal. Tedaj pa je potegnil nož in ga porinil Kalanu v desno stran prsi. Nož je prerezal žilo odvodnico in ni minilo niti pet minut in že je bil Kalan izkruval. Jese se je takoj zavedel svojega dejanja in se še ponoči javil na kranjski orožniški postaji.

Vsa okolica pa sočuvstvuje z obema. Z enim, ker je moral v prerani grob, z drugim, ker bo moral radi svoje vročkrvnosti in nagle jeze preživeti nekaj let v jeti.

Ravno tako so se ta večer stepli na Laborah pri Kranju brezposelni. Večja skupina se je napila gorilnega spirita. Vsi podivjani so se pričeli pretepati, nato pa se z žepnimi noži obdelavali. Trije so jih precej dobili, tako, da so morali iskati zdravške pomoči. Oni pa, ki so ostali neranjeni, pa so zapustili bojno polje.

Okoli Abesinije

Anglija se brani neguša

London, 12. maja. AA. »Morningpost« poroča, da angleška vlada ne želi, da bi abesinski cesar zapustil Palestino in da bi se nastanil v Londonu tako dolgo, dokler ne bo položaj, ki je nastal v razglavitvijo aneksije Abesinije s strani Italije, pojasnjen.

Vloga Angležev v Abesiniji

Rim, 12. maja. »Resto del Carlino« priobčuje dopis svojega poročevalca v Vzhodni Afriki, ki poroča, da so med mnogimi listinami, ki jih je pustil ras Nasibu v svojem glavnem stanu, našli tudi pisno angleškega konzula v Džidži, ki mu sporoča, da je dal prijeti neko osebo na potu v Harar, o kateri misli, da dela proti abesinskim interesom.

List se čudi, kako je mogel angleški konzul odrediti aretacijo osebe na abesinskem ozemlju. Pismo je viden dokaz, kako je uradna angleška osebnost delala v sporazumu z abesinskimi oblastmi. Usoda aretirane osebe ni znana, pravi list na kraju.

Italijani nabirajo regrute

Addis Abeba, 12. maja. Italijanske oblasti so že ustanovile nekaj uradov, ki zbirajo regrute v abesinski prestolnici. Veliko število abesinskih vojščakov se je že vpisalo v vrste italij. domačinske vojske.

Negušev klavir

Addis Abeba, 12. maja. Guverner Addis Abebe Botai je odredil, naj obnovi cesarski dvorec, v katerem se bo nastanil maršal Badoglio kot podkralj Vzhodne Afrike.

Skupina novinarjev, ki je obiskala dvorec, je ugotovila, da so Abesinci dober del pohištva odnesli, kar ga je ostalo, pa je popolnoma razbito. Nepoko-dovan je sam oen glasovir.

Organizacija gospodarskega življenja

Rim 12. maja. Predsednik vlade Mussolini je dal predsedniku fašistične industrijske zveze nalog za »Ustajanje« gospodarskega življenja v Abesiniji.

Mussolini je tekom današnjega dne nadalje sprejel generalnega aravnatelja Banco di Napoli, ki mu je poročal o delu in uspehu zavoda v lanskem letu. Generalni ravnatelj je izročil pri tej priliki predsedniku vlade ček na pol milijona lir. Predsednik italijanske vlade se mu je zahvalil za dar, ki ga bo porabil v razne človekoljubne namene.

Drobne

Asmara, 12. maja. Iz Addis Abebe poročajo, da so med obrambo hotela »Imperial« pred roparji padli štirje Evropejci. Število žrtev med Evropejci je zaradi tega mnogo večje, kakor so prvotno mislili. S parnikom »Conte Verdis« je odpotovalo v Italijo mnogo uglednih oseb iz italijanske Vzhodne Afrike. Med drugimi se vrača minister Ciano z obema sinovima predsednika italijanske vlade Mussolinija.

Podtajnik za vojsko general Baistrocchi je poslal abesinskemu podkralju maršalu Badogliu tole brzojavko:

»Vojvoda Vittoria Veneta pozdravlja s ponosom in z živim zadovoljstvom Vaše imenovanje za abesinskega podkralja.

Napulj, 11. maja. AA. (Stefani.) Davi je prispel v tukajšnje pristanišče parnik »Cesarea«, s katerim se je vrnila piemontska vojvodinja. Na parniku je bilo 280 bolnikov in 50 ranjenih italijanskih vojakov. Zanje je skrbela ves čas vožnje piemontska vojvodinja, ki je opravljala službo bolničarke Rdečega križa. Meščanstvo ji je priredilo prisrčne ovacije.

Verdijev „Otello“

V povojnem času se je začelo povsod po svetu veliko pisati in govoriti o krizi opere kot posebne vrste umetnih glasbenih tvorb ali celo o njenem končnem propadu. Res je, da današnja doba niti po miselnosti niti po družabni strukturi ne tvori pripravnih tal za nastajanje novih opernih umetnin. Dalo bi se celo s precejšnjo gotovostjo prerokovati, da ta čas ne bo rodil na tem polju nobenega trajnega dela, saj so se dosedaj precej vsi reformatorični poskusi, kako bi se nove operne tvorbe prilagodile zahtevam časa, z neko nujnostjo razbili, ker se je pač glavni in najgloblji tok iskanja za novim glasbenim izrazom obrnil v drugo smer. Tudi stališče do opere preteklih dob se spreminja. Današnja publika postaja do nje v splošnem kritičnejša in hladnejša: vse logične, psihološke in estetske neskladnosti, ki so zvezane že s samim pojmom opere, težko obstanejo pred vsakovrstnim racionalizmom 20. stoletja. Le tiste opere, pri katerih je omenjene neskladnosti premostila genialnost velikih tvorcev n. pr. Glucka, Mozarta, Wagnerja, Verdija, Janáčka, te so do danes in bodo tudi v bodoče ohranile nespremenjen umetniški učinek. Med te vrhove operne umetnosti šteje tudi Verdijev »Otello«.

Če bi mogli mlajšim Verdijevim operam očitati večkrat romantično banalnost libreta in marsikaj tudi muzike, če nas niti pompoznost Aida ne more čisto navdušiti, pred njegovim »Otelom« (in »Falstaffom«) stojimo kot pred globoko dovršeno umetnino. Zdi se nam kot čudež, kako je mogel 75 letni umetnik staree modrost svojih novih spoznanj združiti s tako silno umetniško vitalnostjo, da je s tem dosegel neke vrste svojega lastnega ustvarjanja, ampak tudi enega od vrhov operne umetnosti sploh. Odrsko dogajanje »Otelac«

je spretno posneto iz Shakespearjeve drame. To se pozna po umetniški prečiščenosti kot po strogi enotnosti, ki vlada v celotnem dejanju in ki ni otežena z nepotrebnimi balastom. V glasbi se nam Verdi pokaže v novi luči: sicer še vedno prevladuje njegova stara melodična sila v pevskih glasovih, vendar je teža izraza preložena tudi v orkester. Spoznal je, da zahteva realistično dejanje tudi istega glasbenega izraza; tako je ustvaril v tej operi poleg »Falstaffa« najdovršnejše delo italijanskega realizma.

»Otelac« smo po več letih vnovič letos dobili na naš oder. (Premiera se je vršila tik pred odhodom naše opere v Split). Glasbeno stran je izdelal dirigent A. Nefat prav solidno; občuti pa se, kar seveda ni njegova krivda, tudi tu premajhno število orkestra. Režiji R. Primožiča ni mogoče ugovarjati, saj se je precej dosledno držal realistične obdelave, ki jo delo zahteva. Naslovno vlogo je pel M. Šimenc kot gost. Na glasu se mu je poznala precejšnja indisponiranost, igralsko pa je prav dobro podal razumsko precej enostavnega, pa zato večjih čustvenih napetosti zmožnega zamorca, ki ga ščuvuje satansko zlobnega tovariša Jaga privede slednjeje od tega, da zadavi svojo ženo in šele potem spozna njeno nedolžnost. Primožič kot Jago pa ne zadovolji niti pevsko niti igralsko: ne posreči se mu prikazati silnega demomiza Jagega dovolj prepričljivo. Na tem trpi vti celotne opere. Saj je v igralskem pogledu pravzaprav Jago glavna oseba. Z. Gjunganec kot Desmodena pa je ustvarila zlasti v zadnjem dejanju s pesmijo o vrbi in sledečo molitvijo krasno, naravnost pretresljivo učinkujočo sceno. Tudi manjše vloge so bile dobro zasledene in so obenem z zborom posrečeno dopolnjevale igro glavne trojice.

W.

Vlom v trgovino

Kranj, 11. maja.

Danes okoli četrte ure zjutraj, ko se je že delal dan, so v znano manufakturno trgovino Črneč v Kranju (poleg Stare pošte) vlomili neznani vlomilci.

Vlomilci so že čez dan v hišnem holniku odprli okno, skozi katerega so ponoči prišli v hišo. To jim je bilo zelo lahko storiti, ker so glavna vrata podnevi vedno odprta, okno pa je pri tleh in meji na bližnji vrtnarjev vrt, na katerega pa se lahko pride ob vsaki uri. Ko so bili v hiši, so vdrli v trgovino, kjer so nemoteno pričeli z delom. Pobrali so samo najboljšo možno blago v vrednosti okoli 20.000 Din. poleg tega pa še 1600 Din. v gotovini, za spomin pa so pustili v vsakem predalu po 25 par.

Okoli pol pete ure zjutraj pa je opazil stražnik Mihelčič v parku pred Narodnim domom neznanca, ki je peljal na kolesu velik zavoj. Stražniku se je čudno zdelo, kaj neki bi popolnoma ne-

znan človek tako zgozaj vozil preko parka, zato je stopil proti njemu. Tedaj pa je neznanec pospešil brzino. Stražnik je takoj zavpil stop! — a neznanec je spustil kolo in zavoj ter prišel teči. Stražnik seveda za njim, vendar je bil neznanec hitrejši, celo revolverski krogli je usel in kmalu se je izgubil v mračnem gozdu nad Majdičevim jezom.

Takoj nato so tudi orožniki pričeli zasledovati vlomilce, a našli so je na cesti proti pokopališču pet večjih zavojev blaga. Gotovo so ostali vlomilci slišali krik stražnika in njegov strel in so nekaj blaga pustili, da so lažje pobežali. Tako je sedaj ukradenega še za okoli 10.000 Din, katero škodo pa bo trpela zavarovalnica, ker je bil trgovec zavarovan.

Kolo, katero je odvrnil neznanec, pa je iz kamniške okolice, a je skoro gotovo tudi ukraden. Hiša, v katero je bilo danes vlomljeno, pa beleži v zadnjem desetletju kar štiri vlome. Zadnja večja tatvina je bil vlom v blagajno Gospodarske banke, ko so vlomilci odnesli čez 160.000 Din.

Tiskarji contra Narodna tiskarna

Ljubljana, 12. maja.

Kakor je »Slovenski dom« že poročal, je skupina tiskarskih uslužbencev svoječasno vložila tožbo proti Narodni tiskarni, v kateri zatrjujejo, da so bili 30. junija ozir. 1. julija 1935 izprti iz podjetja in jim je poljete vse do 5. julija preprečevalo dostop k delu. V pravi, ki se je nato razvila, je Narodna tiskarna nastopila z dokaznim predlogom, v katerem je obravnavala potek dogodkov pred in po 1. julijem 1935 ter zlasti navajala zgodovino tarifnih pogajanj, ki se je vršila v tem času. V prvi stopnji je bilo zaslišanih mnogo prič in so bili izvedeni ostali dokazi, nakar je sodišče izdalo razsodbo, s katero pa se ni zadovoljila Narodna tiskarna, ki je nato proti tej prvostopni sodbi vložila pritožbo. Danes se vrši na tukajšnjem prizivnem sodišču prizivna razprava, za katero vlada tako med tiskarskimi uslužbenci, kakor med tiskarskimi podjetji samimi, veliko zanimanje. Ob času poročanja razprava še traja.

Prostovoljna smrt pod kolesi vlaka

Maribor, 11. maja.

Kakor smo javili že v današnjem »Slovenskem domu« je bilo najdeno danes zgodaj zjutraj na železniški progi v Košakih truplo z odrezano glavo. Preiskava je tekem dneva ugotovila, da je mrtvec 27 letni zasebni uradnik Ivan Horvat iz Koroške ceste in da je izvršil samomor. Baje je šel v prostovoljno smrt zaradi tega, ker ga njegova izvoljenka ni marala. Sinoči je popil v raznih gostilnah, po polnoči pa se je napolil v Košake ter se nekoliko nad železniškim nadvozom vlegel na prago nekaj minut pred prihodom graškega brzovlaka, ki mu je odrezal glavo.

Krvav pretep zaradi 1 dinarja

Kamnik, 12. maja.

V nedeljo popoldne so igrali tovarniški delavci Zupan, Rems, Pirc in Korošec na Zalah hazardne igre na karte. Med igro pa so se naenkrat začeli prepirati med seboj in to samo zaradi enega dinarja. Zupan je v jezi navalil na Remsa z nožem in mu zadal na rami precej veliko rano ter ga povrh še opraskal po obrazu. Remsu pa je priskočil na pomoč Pirc, s katerim sta z združenimi močmi navalila na Zupana s kamnom, ga nabunkala in mu prizdelala čed ran. Zlomila sta mu tudi roko in je nesrečnik, ki je oče sedmih otrok, moral iskati pomoči pri zdravniku, istotako tudi Rems. Zalostno pa je predvsem dejstvo, da so vsi zakonski očeti s precejšnjo kopico otrok in bodo posledice tega pretepa najbolj občutile družine. Orožniki so zadevo oddali sodniji v nadaljnje postopanje.

Konferenca vinogradnikov

Belgrad, 11. maja. Danes dopoldne se je v konferenčni dvorani kmetijskega ministristva začela vinogradniška konferenca. Poleg zastopnikov kmetijskega ministristva in ministristva za trgovino in industrijo je navzočih kakih 50 delegatov vinogradnikov, vinogradniških združenj, vinskih trgovcev in združenja vinogradnikov in sadjerejcev kraljevine Jugoslavije. Razen tega so prisotni zastopniki enoloških postaj kmetijsko-gozdarskih fakultet v Za-

grebu in Zemunu. Na konferenci bodo razpravljali tudi o trošarini na vino in žganje. Zato ji prisostvuje tudi odposlanec finančnega ministristva.

Konferenca je otvoril v imenu kmetijskega ministra njegov pomočnik Milan Novaković — V svojem govoru je opozoril na važnost konference v zvezi z vprašanjem novotvorne našega vina. Najvažnejša vprašanja so izvoz vina, potrošnja vina doma, in splošni pogoji pridelovanja.

Cepljenje proti svinjski kugi

Belgrad, 11. maja. V kmetijskem ministristvu so sestavili uredbo o zaščitni skupni cepitvi proti svinjski kugi. Uredbo so poslali v izjavo finančnemu in notranjemu ministristvu. Po tej uredbi naj bi se po posameznih občinah organizirali vsi ti živinorejci, ki sami niso mogli poklicati veterinarja zaradi zaščitne cepitve svinj proti svinjski kugi. Občinska in mestna poglavarstva bodo morala na svojih področjih organizirati in podpirati kolektivno zaščitno cepitev po navodilih kmetijskega ministristva. Poglavarstva bodo morala živinorejcem izročiti cepivo. Prejemala ga bodo na šestmesečni kredit brez posebne pristojne odobritve. Prav tako bodo občine po potrebi kreditirale živinorejcem znesek za cepivo in sicer za 6 mesecev. Šele po tem roku bodo lahko terjale plačilo po zakonu o splošnem upravnem postopku.

G. ban na Štajerskem

Konjice, 12. maja. Na svojem potovanju je prispel danes v Konjice ban dravske banovije dr. Marko Natlačen. Okrog 8 je bil slovesen sprejem v Stranich, na meji konjiškega okraja. Skozi Zite je nato prispel ban v Konjice, kjer je bil okrog 9 izredno slovesen sprejem. Konjice veljajo že od nekdaj za staro slovensko trdnjavo in kot take so danes Konjice sprejele tudi svojega ljudskega bana. Kako je ban priljubljen, so dokazale številne množice, ki so se zbrale k sprejemu ter prisrčne dobrodošlice, ki so mu jih izrekli predstavniki krajevnih oblasti in društev. Po oficelnem sprejemu se je ban dr. Marko Natlačen podal v prostore okrajnega načelstva, kjer je sprejemal deputacije. Prilski so zastopniki ljudstva iz vsega okraja ter predložili banu potrebe svojega okraja.

Ban dr. Marko Natlačen bo ostal v Konjicah tudi na kosilu, nakar se bo popoldne odpeljal v Loče, Oplotnico in Cadram, od koder bo z meje mariborskega okraja, to je iz Slov. Bistrice krenil v Maribor, kjer mu pripravljajo slovesen sprejem.

Maribor

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 12. maja, ob 20: »Izdaja pri Novari«. Znižane cene. Zadrž. Sreda, 13. maja: Zaprt. Četrtek, 14. maja, ob 20: »Tuje dete«. Red B. »Izdaja pri Novari«, drama švicarskega pisatelja Arxa, ki se godi v Uriju okrog l. 1500, je ob začetku letošnje sezone dosegla zelo velik uspeh. Napisana je efektivno, notranje razgibana ter s pretresljivo učinkovitostjo. Zadnja uprizoritev tega tudi literarno mnogo vrednega dela, bo danes, v torek, 12. maja ob 20. Veljajo znižane cene.

Lekarne. Nočno lekarniško službo vršita drevi Minaričova mestna lekarna »Pri orlu« na Glavnem trgu in Savostova »Magdalenska lekarna« na Kralja Petra trgu.

Seja kluba železničarjev JRZ bo v soboto, 16. t. m., ob 7 zvečer v običajnih prostorih.

V Mariborski teden je bil deležen ob svojem prvem jubileju visokega odlikovanja. Maršal dvora je obvestil upravo Mariborskega teatina, da je pokrovitelj letošnjih prireditelj kraljevič Andrej.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 12. maja: Pankracij.
Jutri, sredo, 13. maja: Servacij.

Lekarne. Nočno službo imajo: mr. Leustek, Kresljeva 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Kaj bo danes

Restavracija »Zvezda«: Ob 8 sestanek dobrovoljcev.

Soba Gospodarske zveze: Ob 8 redni sestanek dokladiškega odbora Prosvetnega društva Ljubljana-mesto.

O Akademskem pevskem zboru, ki koncertira v Ljubljani v petek, dne 15. t. m., je priobčil praški kritik dr. Hutter naslednjo oceno: Pevci imajo prekrasne glasove, zvočne in sočne v barvi. Njihovi glasovi zares lahko podajo pevsko kantileno. Fenomen je, kako se pri njih plastično pojavlja melodija. Prav tako izvrstni so v ekspoziciji melodije, linije, kakor tudi v ravnesvoju glasov. Posebno izvrstni so bas. Kritiki Narodnih listov pa pristavljajo in pravi: To ni samo umetnost grla, ampak v prvi vrsti umetnost poslušanja. Zbor zna razviti svoje mlade glasove do moči burje, umiri jih pa tudi do lahke pomladne sapice. Poje očarujoče točno s prirojenim muzikalnim občutkom. Skratka, zbor Mladost-Balkan iz Zagreba je zbor odličnih glasovnih kvalit. Koncert zagrebskega akademškega zbora bo v Ljubljani v petek, dne 15. t. m. ob 20 v veliki dvorani »Unions«. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene matice.

Na Trsat in na čarobni otok Rab (8 ur vožnje po morju) se odpeljejo romarji o binkošti. — Do 15. maja je znižana cena 140 Din; pozneje 20 Din več. Stajerci, ki se vozijo s posebnim vlakom samo od Zidanega mosta, plačajo 25 Din manj. Dlakci, vajenci in otroci pa plačajo: iz Ljubljane 120 Din, iz Zid. mosta 110 Din. Podrobna pojasnila pošlje pisarna »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sent-peterska vojašnica.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama. Začetek ob 8. uri.

Torek, 12. maja: Gozd. Gostovanje v Celju. Izven. Sreda, 13. maja: Prva legija. Red B. Četrtek, 14. maja: Gozd. Red Četrtek. Petek, 15. maja: Kako zabogaš. Izven. Gostovanje v Kranju.

Celjsane in Kranjčane opozarjamo, da bo ta teden gostovala ljubljanska drama pri njih, in sicer v torek, dne 12. maja v Celju z dramo »Gozd«, in v petek, dne 15. maja v Kranju z dramo »Kako zabogaš«.

V sredo, dne 13. maja se ponovi za red B nenavadno uspešno in umetniško najučinkovitejšo delo »Prva legija«, delo ameriškega pisatelja Lavvera. Delo si mora ogledati vsak izobraženec. Nastopajo vsi naši najboljši člani. Režijo ima Ciril Debevec.

Proslava 25 letnega gledališkega delovanja Milana Skrbinskega bo v sredo, dne 20. maja v ljubljanski drami. Slavljenec bo igral vlogo očeta v petdejanski igri pisatelja Besiera »Tirans«, ki jo je prevedel književnik Fran Albrecht. Režijo ima g. Ciril Debevec.

Opera. Začetek ob 8. uri.

Četrtek, 14. maja: Pesem ljubezni. Red Sreda.

Ljubljanska opera, ki gostuje danes še v Sibenuku in se valed ozko odmerjenega časa ni mogla odzvati vabilu Dubrovnika, da priredi tudi tam šest opernih predstav, prične s predstavami v Ljubljani zopet v četrtek, dne 14. maja. Ta večer se poje za red Sreda izvrstna opereta »Pesem ljubezni«.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 12. maja. 11. Solška ura: Proslava ob 60 letnici rojstva Ivana Cankarja, invaja ženoka realna gimnazija. — 12. Valček za valček (plošče). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13. Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 13.15 Slovistične peske (plošče). — 14. Vremensko poročilo, borzni tečaj. — 15. Radijski orkester: Puccini: Turandot, fantazija. — 16.40 Demonska vera himalajskih gorovčev (g. Franco Terzaghi). — 19. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.30 Nacionalna poročila, objava sporeda, obvestila. — 20. Prenoš opere iz (dr. Dušan Stojanović, Belgrad). — 20. Prenoš opere iz (dr. Dušan Stojanović, Belgrad). — 21. Odmor: Glasbeno predavanje (gosp. Vilko Umkar). V I. odmoru: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — Konec ob 23.

Druški programi

Torek, 12. maja. Belgrad: 19.50 Narodne pesmi. — 20.50 Opereta: Mala Florami. — 22.30 Prenoš iz kavarn. — Zagreb: 20. Opera »Fra Diavolo«. — Dunaj: 20.10 Koncert radio-orkestra. — 22.30 Zabavni koncert. — Bratislava: 19.50 Vojniški orkester. — 22.00 Plošče. — Budimpešta: 21.30 Ida Aav-Loo, poje ob spremljevanju klavirja. — 22.30 Jazz. — Prag: 21. Koncert na obhitišče smrtnevo smrti. — 22.15 Violina. — Varšava: 20.45 »Čas smrti«. — 21.30 »Pesem Wawelske (Obhitišča smrti Pilsenskega). — Berlin: 20.10 Koncert radio-orkestra. — 21. Večer poljske glasbe. — Königsberg: 22.30 Zborov koncert. — Köln: 20.10 Zborov in orkestralni koncert. — Rim-Bari: 20.40 Koncert pevskoga društva. — 31.30 Organistični koncert Amalije Paradisi. — Milano: 19.20 Raznovrstna glasba. — Monako: 20.10 Glasbena glasba (orkester in zbor).

Pokolj po gostiji

V vasi Velebit pri Stari Kanjiži v Banatu, v kraju, kjer se nahaja veliko število kolonistov-dobrovoljcev, ki so prešli od države zemljo v obdelovanje, je neki kolonist elavil svojo slavo. V gosteh je imel mnogo svojih znancev in prijateljev, ki so se veselili do poznega večera, ko so se začeli razhajati na svoje domove. Dva kolonista pa sta ostala v bližnjem gostilni. Tam sta popila kozarec vina, nakar sta sklenila, da bosta šla nazaj potrkati na gostilničarjeva vrata. Kolonist, ki je slavil slavo, jim je vrata brez protesta odprl. Postrgegl jima je z žganjem. Kmalu pa se je obrnil na nju s prošnjo, naj odideta domov in gresta spat. Nekoliko vinjena gosta pa sta smatrala ta nasvet za žalitev in se začela pripraviti z gostiteljcem. Po nekaj besedah so se spoprijeli. Eden od gostov je pograbil za velik kuhinjski nož in začel z njim udrihati po ostalih dveh. Najprej je ranil gostitelja v trebuh, nato pa še svojega tovariša po licih in glavi. Oba sta obležala vsa okrvavljena, da je napadelec mislil, da ju je zaklal do smrti. Spoznal je svoje dejanje, zavihel nož in si ga porinil v želodec. Njegova rana je bila grozna in smrtonosna, dočim sta zadobila ostala dva poškodbe, katere boista najbrž prenesla.

Tam po Tivoli . . .

Ljubljana, 12. maja.

Z mestnim parkom, kakršnega ima Ljubljana, se ne more ponasati menda nobeno mesto v državi, pa tudi daleč v inozemstvu ne. Zato tudi ni čuda, da se je o parku, njegovih nasadih, preureditvah itd., toliko pisalo, kakor morda o nobeni drugi ljubljanski stvari — če izzamemo regulacijo Ljubljane. Mnogo se je v zvezi s parkovo preureditvijo tudi zabavljalo, posebno takrat, ko je Plečnik le prodril s svojim novim načrtom in s tem dal našemu Tivoliju lice, ki je napravilo iz Tivolija najlepši park v naši državi. Se sečasa se je pokazala lepota Plečnikove zamisli, do svojega popolnega izraza pa prihaja posebno spomladi. Pisali pa so listi tudi še o raznih drugih stvarih, ki jih bo vsekakor treba še popraviti, kakor n. pr. o ribniku itd.

Če si stodoletni poslovni človek in če nimaš prilike, da bi večkrat obšel Tivoli, se ti zdi, da je ljubljanski Tivoli za ljubljance morda — luksuz. Če bi imel vsak tako malo prilike, kakor tako zvani poslovni ljudje, potem bi Tivoli res sameval. Toda navadni zemljani vemo, da je park vedno poln sprehajalcev in da v polni meri služi svojemu namenu. In če se nekakrat po parku ozirajš z vso potrebno radovednostjo, boš tudi ugotovil, kdo so ljudje, ki jim je park najbolj dobrodošel.

„Muki“ raportira

Če hočeš svojo radovednost stresti v parku v prav zgodnjih jutranjih urah, boš lahko ugotovil, da tedaj samevajo v parku dolge vrste klopi in da ni tu skoraj žive duše. To je čas ptičjega gospodarstva: kot edini prebivalci parka žgoliijo in pojo, da morajo pritegniti na se pozornost tudi najhujšega zakrknega.

Kmalu po sočnem vzhodu, še prej, predno bi kdo pričakoval, pa se začno pojavljati v parku že prvi obiskovalci, ki so navadno tudi redni jutranji sprehajalci, ki so benem tudi največji prijatelji ptič in parkovih živalskih prebivalcev. S temi žive skoraj nekako nerazdružljivo življenje. Kaj bi napravil n. pr. »Muki«, ta tako znana verveca, če ne bi vsako jutro zagledala svojih prijateljev iz mesta. Ravno ta »Muki« vzbuja menda v parku največjo pozornost s svojo udomaćenostjo do nekaterih gospodov. Saj zjutraj ne more prikriti svojega velikega veselja nad prihodom prvih obiskovalcev. Priščeke jim nasproti, kakor da jim hoče raportirati, da ni nič novega.

Pred osmo uro

Tudi onstran proge, ki navidezno tako ostro reže mejo med samim mestom in krasnim parkom, lahko opaziš, kako Ljubljana jutro za jutrom vstaja. Takoj za prvimi obiskovalci, ki zgodaj zjutraj prihajajo iskat v park svežega zraka in ostancje tukaj še sredi dopoldneva, srečavaš v parku ljudi, ki jih čaka naporno delo po uradih in ki jim ta tihi jutranji trenutek med tivolskimi rožami in ptičami prinese svežega razpoloženja. Pred osmo uro se že vračajo preko železniškega prelaza v svoje službe. Kljub temu, da delajo po raznih službah že leta in leta, je morda ravno Tivoli tisti, ki jim je že ohranil svežost in vedrino obraza.

Kljub temu pa, da je v parku v tem času že

prav živo, lahko opaziš, da ni v Tivoliju tistih, ki jim je jutro v sveži naravi morda najbolj potrebno.

V znamenju „moderne naraščaja“

Okrog osme ure občutiš v parku zopet neko tišino, ki vlada vse do takrat, ko se pojavi v Tivoliju tako zvana »moderna« — večinoma ženska — Ljubljana. Malih ljudi je seveda med temi silo malo; kajti boriti se morajo ob stroju ali kjerkoli za svoj vsakdanji kruh.

Tudi »moderna« ljubljanska družba ni enolična, marveč že na pogled lahko razločiš med sprehajalkami, kaj je katera. Vidiš služkinjo, ki pelje v vozičku otročička, ki mu mamica vendarle še privoščuje svežega zraka, seveda, če malega vodi ali vozi služkinja... Kmalu za njo že vidiš »pravice« okus mestne dame; prinesla je na ogled vso svojo iznajdljivost od večraj do danes: nova frizura, posebne vrste šminke, nadpariška toaleta — in česa še ne manjka — lepo počesana, dosedaj vendar še ne našminkanega čuka. Da gre na račun teh čukov in njihovih oboževalcev med ostalimi sprehajalci marsikaka pikra, je seveda prav razumljivo. Toda dame so dame in podaj se v nevarnost, če govoriš o njihovih ljubljenskih tako, da te slišijo. Nekega gospoda je pred nedavnim neka velika ljubiteljica tega moderne naraščaja takole »blamirala«, ko je malo preglasno povedal svoje mnenje o njenem čuku: »Lepši pa je že še, kakor ste vi!« — Kihnilo se temu gospodu pač ni...

Biti pa moramo pravični do vseh: tudi moške že zanaša v te vode. Lepoti narave skušajo viliti svojo modernost ter jo hočejo prepričati, da je našimljenost več, kakor naravna lepota.

Matura na tivolski klopi

Daleč od tega mondenskega sveta pa najdeš sedaj, pred koncem šolskega leta, v kakem skritem parkovem kotičku ali še bolj zadaj kje za tivolskim gradom kakega mladega fanta, ki ni prišel semkaj občudovat lepe pomladanske narave, marveč je prišel v njeno okrilje, da se odtegne mestnemu hrupu in da najde mir. Na samotni klopi, sklonjen nad knjigo, je zatopljen v znanost, ki jo bo moral zagovarjati za zeleno mlo. Vidi se mu, da je to njegova prva skrb in se zato ne zanima za življenje, ki se odigrava okoli njega, pa naj bo to zjutraj ali čez dan.

Živahnost večera

Najbolj pisano je življenje v parku proti večeru. Tedaj se začne na tivolske steze vse, kar utegne. Kakor da bi imeli vsi eno misel: da je namreč škoda zamuditi lep pomladanski večer v Tivoliju. Če bi hoteli naštevati, kdo so ti ljudje, bi morali menda naštet vse sloje ljubljanskega prebivalstva — razen onih, ki jim življenje od ranega jutra do trde noči ne daje drugega, kakor delo.

Neuslišana radovednost

O ostalem večernem in nočnem življenju v Tivoliju je težko kaj povedati. Zadnjič je menda nekdo hotel kaj več o tem izvedeti od tivolskih dreves. Drevesa pa so, kakor da so užaljena, da se kdo vmešava v njihova tajna, trdovratno molčala. Včasih je človek res preveč radoveden....

Svetovni rekord v plavanju

Prsno plavanje:

100 metrov Higgins (USA) 1:10.8 1935; 200 yardov Cartonnet (Francija) 2:25.2 1935; 200 metrov Cartonnet (Francija) 2:39.6 1935; 400 metrov Rademacher (Nemčija) 5:50.2 1926; 500 metrov Kaye (USA) 7:23.8 1935.

Hrbtno plavanje:

100 metrov Kiefer (USA) 1:04.9 1935; 150 yardov Kiefer (USA) 1:33.9 1935; 200 metrov Kiefer (USA) 2:24 1935; 400 metrov Kiefer (USA) 5:17.8 1935.

Damsko plavanje. Prosto:

100 yardov Ouden (Holandska) 59.8 1934; 100 metrov Ouden (Holandska) 1:04.8 1934; 200 metrov Ouden (Holandska) 2:25.3 1935; 220 yardov Ouden (Holandska) 2:27.6 1934; 300 yardov Ouden (Holandska) 3:27 1935; 300 metrov Ouden (Holandska) 3:50.4 1935; 400 metrov Ouden (Holandska) 5:16 1934; 500 metrov Ouden (Holandska) 6:48.4 1935; 800 metrov Kight (USA) 11:34 1935; 1000 metrov Madison (USA) 14:44.8 1931; 1500 metrov Madison (USA) 23:17.2 1931.

Prsno plavanje:

100 metrov Hölzner (Nemčija) 1:24.5 1935; 200 yardov Genenger (Nemčija) 2:44.9 1935; 200 metrov Mayehata (Japonska) 3:00.4 1933; 400 metrov Mayehata (Japonska) 6:24.8 1933; 500 metrov Mayehata (Japonska) 8:03.8 1933.

Hrbtno plavanje:

100 metrov Holm — Jarett (USA) 1:16.3 1935; 150 yardov Bridges (USA) 1:58.8 1935; 200 metrov Mastenbroek (Holandska) 2:49.6 1935; 400 metrov Mastenbroek (Holandska) 6:05 1935.

V štafetu plavanju na 4 x 200 imajo svetovni rekord s časom 8:52.2, ki so ga postavili tudi lansko leto; v damskem štafetu plavanju na 4 x 100 metrov pa so najboljšje Holandke s časom 4:33.3.

je edino le navezano na članarino svojih članov in pa na skromno podporo dravske banovine in mestne občine ptujske. Želeli bi torej bilo, da se obveščja vsaj nekoliko zviša in da se s tem omogoči nadaljevanje odkopavanja. Kajti gotovo je še v Ptuj in njega okolici mnogo neodkritih in znamenitih starin. Dokaz temu je odkritje starokrščanske bazilike.

Končno je zbor sklenil zaprositi mestno občino za dodelitev nekaj lokalov v bivšem dominikanskem samostanu, ker so dosedanja prostori radi novih izkopavanj in najdb že premajhni.

Fouquet, vrhovni finančni inšpektor pod kraljem Ludovikom XIV. je strašno škilil. Neki dan sreča de Lionna, ministra za zunanje zadeve, in ga vpraša:

»Kako je z zunanje-političnim položajem?«

»Kakor vidite, vse je tako, napočev...« se odreže minister z lahno ironijo.

★

Sodnik: »No, ali si želite zagovornika?«

Obtoženi: »Hvala lepa, gospod sodnik, rajši bi kako dobro pričo.«

★

A.: Kako častiljiv je tvoj oče s svojimi sivimi lasmi.

B.: »Res, ali meni gre hvala, da jih ima.«

Cerknica

Smrt. V soboto te tukaj umrl znani trgovec g. Joško Krošelj. Dolgo časa ga je mučila težka bolezen in ga končno položila na mrtvaški oder. Pred par leti mu je na tragičen način umrla žena in mu pustila troje nedoraslih otrok. Lepo jih je vzgajal in jih redno vodil k angeljski mizi. Tudi sam je bil moč krepkega krščanskega značaja, v trgovini pa prijazen in uslužen. Pogreb je danes dopoldne.

Potreba škropljenja. Če gre človek po cerkniških ulicah v dne, ko je lepo vreme, si mora, če noče biti sit prahu, dati na usta alinos robec. In pri takih prilikah se vprašamo, zakaj neki naših ulic ne škroplijo, ko smo vendar pred časom imeli voz, ki je bil nalašč za to namenjen. Smo v času, ko naš kraj obiskujejo izletniki in nikakor ni prav, da se morajo spotikati prav nad takimi stvarmi, kot so škropljenje in snajenje ulic. Saj imamo v Cerknici menda celo Tujsko prometno društvo, a žal njegovega delovanja ne zasledimo nikjer.

Kopalisce. Če gremo v kraje, ki jih količjak obiskujejo tuji, vidimo, da imajo javna kopaliska. Tega žal v Cerknici ni. Kopalci morajo hoditi v tako zvano Koleno in nbiti vedno pripravljeni, da bo prišel lastnik travnika, na katerem se slačijo in sončijo. Pri takih prilikah se dogajajo prizori, ki se navadno končajo tako, da mora kopalet vzeti obleko pod pazduho in oditi na drugi breg ali pa se obleči in iti domov. In če tak slučaj doleti tuja, ni to menda prav dobra reklama za Cerknico. Zato bi bilo prav, da bi tudi v Cerknici dobili kopalisce. Če pa tega ne, pa naj bi vsaj Koleno napravili kopanju primerno. Mislimo, da bi to pozdravili vsi, seveda najbolj pa kopalci.

Volkulja v vasi

V vasi Repištu so kmetje doživeli izredno redek dogodek. Pred dvema dnevnoma je v temni noči pridrla v vas volkulja in obiskala več ovčjih staj. Volkulja je kar besnela in trgala ovce vse-vprek. Najprej se je zaletela v stajo kmeta Ilje Stojanoviča, kjer mu je v nekaj trenutkih poklala in raztrgala deset ovac. Meketanje ovac je gospodarjevega snu zbudilo iz sna, ki je pograbil sekirao in se brez obotavljanja lotil divje zverine. Volkulja je skočila na fanta in ga podrla na tla. Fant je bil pa še vedno toliko pri močeh, da je zgrabil volkuljo in z njo ruval dalje. Prijel jo je že tako spretno, da bi jo skoro zadavil, da se mu volkulja z nenadnim sunkom ni iztrgala iz prijema. Jadrno je skočila na prosto in se lotila sosednjega hleva. Vendar jo je odtod prepodil lastnik. oK je volkulja uvidela, da jo povsod čakajo s sekirami, jo je pategnila nazaj v gozd.

Nekaj ur kasneje pa se je spet pojavila v vasi, pa zdaj na drugem koncu. Vdrila je v stajo in kar po vrsti trgala ovce. Kmet pa se je ob meketanju zbudil, stekel v hlev, še prej pa poklical svoje sosedo, ki so s sekirami planili na zver. Volkulja se jih je prestrašila, skočila iz hleva in v skoku zašla v kmetovo hišo. Kmet je planil za njo in jo zgrabil, čeprav v hiši ta čas ni bilo luči. Pol ure se je ruval in metal z volkuljo, vendar je prepevidel, da je ne bo mogel zmagati. Začel je vpiti na pomoč, da sta prihitela sin in snaha. Rešila sta očeta smrtnega obema, nato pa hitro zaklenila vrata, da je zver ostala v njej.

Zaprta volkulja je v sobi besnela in je vse, kar ji je prišlo pod krepilje in zobe raztrgala na drobne kosce. Kmetu je razcefrala vso posteljnino in vso obleko, ki jo je imel v tej sobi. Zunaj pa so se ta čas posvetovali sosedje, kako bi zverino pogubili. Skozi okno se streljati niso upali, ker so se proti oknu nahajala vrata sobe, v kateri so spali otroci. Vsi so se pa bali stopiti v sobo, ker je bila volkulja besna. Zato so razkrili streho hiše, se spizalili nad sobo in od tam je eden od kmetov s puško ustrelil volkuljo. Boj je bil tako končan. Ranjena kmeta, ki sta se borila z volkuljo, pa so morali naglo preplati v bolnišnico, da jih preiščejo in obvarujejo pred morebitno steklino.

Zlata ruda

Pred nekaj dnevi so našli v okolici Kumanova v Srbiji na več krajih kose zlata rude, in sicer v vaseh Dlobačica, Studena Bara, v Starem in Novem Nagorčanu ter v Celopeku. Rudo so našli ljudje na barih, nekaj pa tudi v koritu reke Pčinje v dolžini 20 km. Zlata ruda, ki so jo našli v rečnem koritu, je seveda pomešana s peskom. Najdba zlata rude je izzvala veliko pozornost vseh vaščanov, ki so poslali s tovorom take rude v Belgrad nekega upokojenega učitelja v analizo. Analiza je pokazala zelo zadovoljive rezultate. Kmalu po teh najdbah pa se je oglasil v teh krajih zastopnik nekega belgijskega podjetja, ki je pripravljen takoj začeti s preiskovanjem rude, preiskovanjem ležišč in v ugodnem slučaju tudi z izkopavanjem. Sreča, katero je imelo nekaj kmetov, da so našli zlato rudo, je obrabila preiskovalce, da so začeli stikati za zlato rudo tudi še v drugih krajih. Zlata sicer niso našli, pač pa v vasi Bajlovec baker in avinec.

Če bodo preiskave dogdale, da se nahajajo v teh krajih bogatejša ležišča teh rud, se bodo postavili novci obrati in bodo imeli vsi ti kraji posej in zaslužek.

Razbite izložbe »Ta-ta«

Pred kratkim časom se je odprl v Belgradu velik magazin odnosno trgovska hiša po vzorcu Kastnerja in Ohlerja, z nazivom »Ta-ta«. Proti otvoritvi take trgovine so se borili vsi trgovci, ker so videli v njej premočno konkurenco in ogrožanje svojega obstoja. Kljub temu je židom, ki so lastniki »Ta-ta«, uspelo da so si izposlovali vsa potrebna dovoljenja in odprli trgovino. Nizke cene so privlačile veliko število kupcev. Kakor si je Bata pridobil smrtne sovražnike v čevljarjih, jih je »Ta-ta« našel sedaj v trgovcih. V soboto večer, ko so bile vse ceste polne in so se ljudje lili pred izložbami trgovine »Ta-ta«, se je med nje priinil tudi neki trgovski pomočnik ter vrzel kos železa v izložbeno okno. Steklo se je zdrobilo v kosce, ljudje pa so presraščeni zbežali. Napadelec se pa ni ustrašil in je pobegal eno izložbo za drugo. Sele žandarji so prekinili njegovo počelje, pri katerem sta bila od koscev stekla ranjena tudi dva potnika, ki sta se tisti čas nahajala med množico. Največjo škodo pa seveda trpi lastnik magazina, namreč 18 tisoč dinarjev.

Mamica: »Širotica moja, kaj bi počela, ko bi ne imela več mamic?«

Edinka: »No, pojedla bi ves med v šrambi.«

★

Notar: »Tako velike vsote hočete torej voliti svojim dedičem, Mar ste tako bogati?«

Oporočalec: »To ne, gospod notar, bogat nisem, hočem pa pokazati svojim otrokom, da imam dobro naslednjo voljo.«

Kako izumirajo Lužički Srbi:

Usoda najmanjšega naroda v Evropi

V angleškem zborniku »The Slavonic and East European Review« je neki Sorabicus objavil zanimiv članek o Lužičkih Srbih, ki nas izčrno in prepričevalno informira o politični usodi najmanjšega naroda v Evropi. Iz tega članka je razvidno, da se sredi Evrope odigrava žaloigra sprčo izumiranja malega zatiranega naroda, žaloigra, ki je podobna žaloigri Indijancev ali katerikoli nasilno iztrebljenih narodov. Ker je članek izšel v angleški reviji, bo morda našel kaj odziva ter pripomogel kaj do tega, da se bo kdo v Evropi začel zanimati za usodo naših najmanjših bratov.

Ljudje, ki niso ne narod, ne manjšina

Pisec pravi v uvodu, da zavzemajo Lužički Srbi med evropskimi narodi potreben položaj. Predstavljajo ljudsko skupino, ki nima nikjer svoje matične države in zato ne predstavlja narodne manjšine. Na njo se ne razteza mednarodna zaščita manjšin, njen obstanek ni zavarovan po ustavi nemške države.

Lužički Srbi so posebni ostanek Polabskih Slovanov. Vse do prihoda krščanstva in za osvojevalnih vojn, od 9. do 13. stol. so bila v Polabju naseljena tri slovanska plemena: Lužičani so živeli na Baltskem primorju, med Labo in Odro, Bodrici v današnjem Mecklenburgu in Holsteinu, Srbi ali Vendi so pa prebivali v današnji Lužici, kjer žive še zdaj.

Prvi dve skupini in večina današnjih Lužičkih Srbov so padli v obrambi proti nemškemu napadom, ki so trajali stoletja in stoletja. Kar jih je pa ostalo so se potem ponemčili. Stalni napadi nemških zmagovalcev so Lužičkim Srbom onemogočili, da bi se osamosvojili ali osnovali svojo vojno silo, ki bi jim mogla zavarovati obstanek.

Toda vzrok za njihov poraz ni bila, kakor trdijo nemški pristranski zgodovinarji, nesposobnost za ustvarjanje samostojne države. Federativni sistem, v katerem so živela polabska plemena, popolnoma odgovarja narodnemu značaju vseh Slovanov.

Vzroki za njihov propad so bili naslednji:

1. Zemljepisni položaj, ki jih je izpostavljala močnim napadom Nemcev.

2. Njihov preprosti državni sistem, ki ni mogel dolgo časa vztrajati pred napadi koncentriranega nemškega imperializma. Glavni razlog pa je bil v tem, da so posredne plemenske skupine premalo sodelovale med sabo in da je bila njihova vojaška sila prešibka.

Škoda in korist bojev

Boji Polabskih Slovanov z Nemci so imeli pozitiven in negativen uspeh. Iztrebili so s površja zemlje dve njihovi skupini in velik del tretje. Ostanek te tretje skupine je nehal biti činitelec za politični, gospodarski, kulturni in narodni razvoj pri Lužičkih Srbih, čeprav se je ta mali ostanek uspešno upiral ponemčenju. Uspeh teh stoletnih bojev je med drugim tudi to, da na ozemlju, kjer so nekaj prebivali Polabski Slovenci ne nahajamo čistega nemškega plemena, marveč mešano slovan-

sko-germansko raso. Najmočnejši dokaz za to trditve je prusko plemo, ki kaže vidne znake in posledice tega narodnostnega mešanja.

Z jezikovnega in zgodovinskega stališča spadajo Lužički Srbi v skupino Zahodnih Slovanov kakor Poljaki, Slovaki in Čehi. Njihovo današnje ozemlje je manjše, kakor pa je bila zgodovinska Lužica za Karla IV. Meri okrog 7500 km², dolgo je 150, široko približno 50 km. Po uradnem popisu prebivalstva iz leta 1925. je število Lužičkih Srbov znašalo 72.000 duš.

Po zasebnih podatkih iz leta 1924 pa so našli Lužičkih Srbov nad 120.000, čeprav so pri šteju izpustili velik del lužiškega ozemlja, ki je pod Prusijo. Ta zasebni popis ni priznan. Nemške oblasti so pri ljudskem šteju jemale kot zadosten razlog za določanje narodnosti dejstvo, da kdo zna nemščino.

Današnji položaj

Zakoniti položaj Lužičkih Srbov, kar se tiče pouka in službe božje, določata danes dva činitelja: prvi tak činitelec je narodno stališče nemških narodnih socialistov do vprašanja narodnih manjšin sploh, drugi pa stališče nemških oblasti posebej z ozirom na lužiško-srbski problem.

V Nemčiji na zunaj še zmeraj obstoja weimarska ustava. Njen čl. 113 govori o ustavni zaščiti manjšin v Nemčiji. Narodno-socialistični režim pa menja ustavo po svojih koristih. Zato čl. 113 nemške ustave ni nikdar nič pomenil in tudi danes ne pomeni. Vrh tega ni nemška država vezana po določilih za mednarodno zaščito manjšin, katerih ni podpisala. Zaradi tega je položaj Lužičkih Srbov še posebno neugoden. Zanje ni nikakega posebnega manjšinskega zakona in tudi ne zakonske osnove za ureditev kulturnih in narodnih vprašanj.

Posledica te pomanjkljivosti pa je, da Nemci vse kulturne potrebe in zahteve Lužičkih Srbov pretresajo izključno s političnega stališča. Ponemčevalni postopek upravnih oblasti v Lužici pa je v ostrem nasprotju s Hitlerjevimi izjavami, ki zanikavajo vsako ponemčevanje.

Lužičkih Srbov v Nemčiji ne smatrajo kot posebno narodnostno skupino, ker zaradi znanja več jezikov sestavljajo nemške kulturne skupnosti. Ker pa nimajo matične države, jih Nemci tudi ne smatrajo za narodno manjšino.

Zaradi tega pojmovanja bolj in bolj opuščajo v materinem jeziku. Stalno zmanjšujejo število učiteljev, ki bi bili sposobni, da poučujejo v srbskem jeziku. Za vzgojo takih učiteljev ni na učiteljskih niti malo poskrbljeno. Vrh tega pošiljajo srbske učitelje v čisto nemške kraje, v šolah pa, kjer je 60 do 80% srbskih otrok, poučujejo čisto nemški učitelji. Lužiško-srbske organizacije pogosto protestirajo proti takim odredbam nemške vlade, toda nemška vlada se na to niti malo ne ozira.

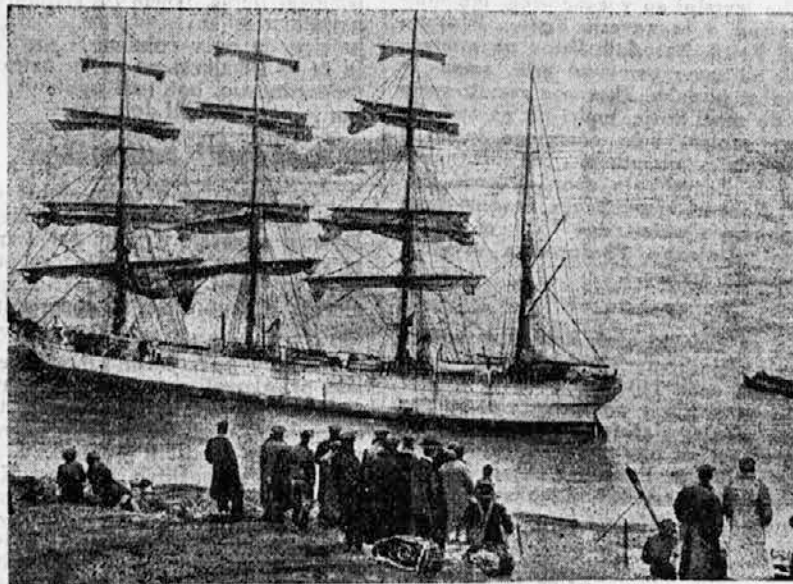
Julija 1935. so poslali glede tega spomenico Hitlerju, toda ta še do danes ni odgovoril na njo. Posledica današnjih razmer je, da je 6 do 8000 srbskih otrok brez slehernega pouka v domačem jeziku, ostalih 2000 pa jih uživa le nezadosten pouk. Lužički Srbi mislijo, da voditelji nemške dr-

žave takega ravnanja ne odobravajo in da bodo prej ali slej tudi nižje oblasti morale začeti delati po Hitlerjevi volji.

Verska nasprotja

Posebno težko vprašanje predstavlja zaostrenost v verskem pogledu. Tudi na tem področju za Lužičke Srbe ni pravice. 15.000 Lužičanov pripada katoliški cerkvi. Ti imajo službo božjo in verouk v materinem jeziku. Tako se je tudi tu katoliška cerkev pokazala kot edina nesebična zaščitnica narodnih dobrin.

Večina Lužičkih Srbov pa je evangelske vere. Podrejeni so nemškimi cerkvenim oblastem, ki so pa med Lužičkimi Srbi vedno zasledovale ponemčevalne cilje. Na vsem ozemlju Lužičkih Srbov so nastavljeni zgolj nemški evangelijski pastori. Srb-

»Vojvodinja Cecilia«, največja jadrnica na svetu, nemškega porekla, ki je bila zadnja leta v finski lasti, je naselila na angleški obali pri »Salcombe«

ski pastori pa morajo služiti v Prusiji. Izbrani so samo taki, ki veljajo za izrazite privržence narodno-socialističnega režima. O kaki kulturni delavnosti protestantovske cerkve, ni govora.

Kar se tiče pokrajinskih in občinskih uprav nove odredbe sicer ne izključujejo predstavnikov manjšin, toda vse to je odvisno od ukrepov pokrajinskih predstavnikov narodno-socialistične stranke.

Ker je pa vsa uprava do najmanjše in najnižje edine zgrajena po načelih narodnega socializma in z ozirom na njegove koristi, ni nobene možnosti za obrambo narodnih manjšin in manjšinskih pravic, čeprav sedi tu pa tam kak Lužički

Užitne žuželke

Angleški naravoslovec W. Bristowe je objavil po večletnem bivanju v Indo-Kitaju delo o žužkojedih v Laosu in Siamu, kjer redno uživajo domačini hrošče, kobilice, gosence, pajke (ki jih ne šteje znanost med žuželke) in mnogo drugega, v Evropi nepoznanega mrčesa. Avtor zatrjuje, da se nam gnusi slična hrana samo, ker smo sužnji predsodkov. Žuželke so zelo redilne in po pravici priljubljene pri indokitajskem revnem ljudstvu. Pajki, ki jih jedo v Laosu, vsebujejo na primer 63 odstotkov beljakovine, dočim znaša ta odstotek pri ribi povprečno od 18–23 odstotkov. Domačini v Laosu so tudi višje rasti in bolj krepki, kakor v ostalem Siamu. Raziskovalec misli, da je to odvisno od hrane, ker živijo omenjeni pajki samo v tej pokrajini. Razen Indo-Kitaja uživajo na olju v obliki pogacic pečene kobilice prebivalci Arabije in Severne Afrike. Sv. pismo omenja štiri vrste »čistih«, za hrano primernih kobilic. Arabščina ima en isti izraz za kobilice in prepelice, Alžirske pečene kobilice so celo napredaj v nekaterih orientalskih gostilnah. Strokovnjaki zatrjujejo, da so celo okusne, čeprav povzročijo hudo zejo.

Poldek: »Koliko let imaš že, Francek?«

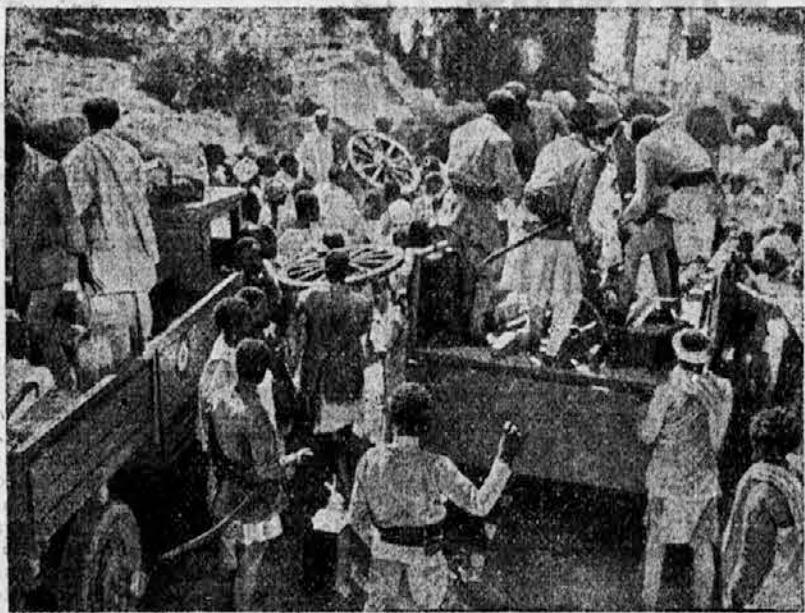
Francek: »Pet.«

Poldek: »Tudi jaz bi že imel pet let, pa sem bil nekoč vse leto bolan.«

Srb v občinskem odboru. Kar je pa višjih mest, sede na njih izključno narodni socialisti. Zaradi tega ni noben Srb šolski nadzornik. Se težje ga boste pa našli na kakem drugem mestu. Deželni svetnik, okrajni glavar, pokrajinski predsednik, sodnik in kar je še takih višjih uradnikov, so zmeraj in izključno le Nemci.

Kulturne organizacije

Lužički Srbi imajo svoje kulturne organizacije, katere je takoj po vojni nekaj let predstavljal narodni zbor, zdaj pa jih na zunaj zastopa Osrednja organizacija »Domovina«. To osrednjo organizacijo pa zdaj ogroža narodno-socialistična vlada, ki hoče vse srbske organizacije vključiti v sistem narodno-socialističnih društev. Posledica tega bo seveda ta, da se bodo izgubili še zadnji ostanki samostojnosti in posebnega narodnega značaja Lužičkih Srbov. Domovina je že dobila naredbu, da srbska društva ne smejo več uporabljati naslova »Zveza Lužičkih Srbov«, temveč se mora imenovati »Bund wendisch sprechender Deutscher«. Če bodo društva to naredbu zavrnila, jih bodo razpustili in včlanili v narodno-socialistične organizacije.

Neguševo zlato nakladajo

»Obup — toliko dinarjev sem zmetal v telefon, da bi dobil zvezo z Avstralijo, pa je bilo zasedeno«

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

14

Ko se je zdanilo, smo se izkrcali. General Sarraill, ki se je proslavil v svetovni vojni, tedanj guverner Sirije, je pregledoval čete. Godba je igrala.

Izpod čela smo ogledovali bejrutske strehe in minarete. Spominjali smo se Bizerte, a ta spomin nam je obljubljal prijetne ure, ki jih bomo prebili tam. No, ko smo prišli skozi sredo mesta, smo odkorakali na nasprotno stran, da bi se utaborili nedaleč od zaliva, sedem kilometrov od mesta. Torej so nas vendar pogruntali...

Ves dan smo ostali v taboru ob morju in hrepeneče gledali mesto in njegove obljubljene čare... Ob pol petih popoldne smo znova korakali skozi mesto ter še enkrat mimo grede pogledali ves pisani vrtnec kavarn in bazarjev. Ko smo brez odmore prevallili spet tistih sedem kilometrov, smo dospeli na postajo. Tu nas je čakal vlak. A cilj našega potovanja? Temnorjave črte gora, ki smo jih videli že z obale. Videti so bile, kakor da nam

prete.

Kakor zmeraj smo se tudi zdaj v velikem številu natlačili po oddelkih, da smo se v resnici dušili. No, vročina ni trajala dolgo. Vlak se je v zavojih vzpenjal v breg, kmalu nas je začel vražje bosti mrz. Padla je noč. Zvalil sem se na tla in zaspal med nogami svojih tovarišev.

Okoli štirih ali petih zjutraj smo se peljali čez visok klanec. Skozi okno smo zdaj pa zdaj zagledali male kamenite kočice in domačine, skrbno zavite v debele ovčje kožuhe. Vse povsod sama bodeča žica, ki je preprežala pašnike in bregove. Med njimi so se premikali spahiji z belimi turbani in Sirijci z rdečimi fesi. Ob vsej železniški progi straže.

Proga se zavija in se spušta v veličastno dolino, odkoder vidimo rdečkasto-rumenkaste zidove, minarete in vrtove Mamaska. K nesreči pa je na dvaindevetdeseti kompaniji ležala težka sumnja in nezaupanje predstojnikov. Zadržali so nas na postaji, daleč od mesta, kamor so nam prepovedali iti. Vse povsod je bilo, polno vojaštva: Sirijci, strelci, lovci spahije, bilo je pa tudi dosti topništva in oklopnih avtomobilov. Vrvenje in prerivanje sta spominjala na vojno.

Izstopili smo iz vagona in malo pretegnili noge. Svoje bidone smo to pot napolnili z vodo ter zajtrkovali čokolado, testenine in meso iz konzerve (»Opicje meso«). Prišel je drug vlak, ki je bil oklopn. Naložili smo se nanj, prej pa smo še natovorili na vagon pet strojnic in en poljski top petinšestdesmilimetrskega ka-

libra.

Po progi je bilo nešteto spahijskih patrol, ki so strážile železnico. Ti spahije jahajo na neobzdranih konjih. Mimo nas so neprestano hodili mrki, ožgani obrazi, beli turbani in burusi, ki vihrajo okoli ljudi, oblečeni v široke, nagubane hlače. Sedla teh konjenikov so, ne navadno globoka kakor naslonjači. Pogosto smo se ustavili, da smo oddali hrano posameznim stražnikom. Dejansko je tu vladalo obsedno stanje. Vsi zidovi so bili preluknjani s strelnimi linami in zavarovani z bodečo žico. Povsod so bili izkopani strelni jarki. Na ravni strehah so budno bedele straže in z daljnogledy preiskovali vrhove, odkoder bi se lahko spustili v dolino Druzi. Poskusili so že dosti napadov, pod varnim okriljem noči se jim je posrečilo, da so iztrebili nešteto stražnik.

Garnizije v tem ozemlju tvorijo senegalski strelci z rdečim pokrivalom, imenovanim šešja, ki je okrašena z žimo. Razen puške nosijo še svoj glasoviti coupe-coupe, velik orjaški nož, ki je na vrhu zaokrožen in podoben sekiri. Na to orožje so zelo ponosni in ga uporabljajo, kamorkoli pridejo v boj. Kadar se kaj z njim glave, uživajo kakor paglavci.

Vse stražnice so zgrajene vzdolž železniške proge, ki teče vzporedno z gorsko verigo, kateri slede po vseh njenih neštetih zavojih. Progo povsod in zmeraj ogrožajo Druzi, zato povsod vlada razburjeno ozračje.

Nazadnje smo dospeli v Ezro, kjer je glavna stražnica. Tu je tudi skladišče za živila, vojna bolnišnica in postaja za vidno, optično

telegrafijo. Topničarske baterije, ki se nahajajo tu, so zmeraj v popolni pripravljenosti. V daljavi se modri oddaljen obris nizkih gora. Vprašam nekega strelca domačina, kako se to gorovje imenuje, a on mi odgovori: »Džebel Druz«.

Za tem se je prikazal neki vrh, na katerem sem s težavo razbral drobno belo piko, ki se je lesketala na soncu.

»To je susedja,« mi je dejal domačin, »postaja, katero zdaj oblegajo Druzi.«

Res, to malo trdnjavo vrh gora oblegajo Druzi že dolgo, pa se jim kaj hrabro upira.

Tedaj, ko sem to poslušal, je začel heliograf nad mojo glavo dajati znamenja. A tam daleč je na ta znamenja s svetlobo odgovarjala mala hrabra četa. Kaj so odgovorili? Ne vem. Morda. »Vse je dobro in v redu,« morda pa tudi obupani. S. O. S. »Rešite naše duše.«

Vožnja se nadaljuje. Spet se prikazujejo stražnice. Vsi vojaki ob njih so dobro oboroženi in pripravljeni. Vozimo se mimo nekega kolodvora. Vso postajo tvori nekaj hiš in vojaški tabor. V taboru vlada živžav.

»Legija!« smo vzkliknili vsi enoglasno. Trudni smo že bili, ko smo neprehoma gledali samo te topničarje, strelce, Sirijce, spahije in Senegalce. Zdaj smo vendar prispeli v legijonarski tabor, bili smo spet med svojimi!

Kako hitro smo jih prepoznali! Kako to? Po kapah, samo po kapah, ki so znane kakor pregovor. Samo po tem jih je bilo mogoče prepoznati, ker so bili ti ljudje, ki so nam vzklikali v pozdrav, do pasu goli.